

Tulkojis Zvērinātu advokātu birojs "bnt Klauberg Krauklis" sadarbībā ar Kristīnu Krastu

**10. DAĻA
ŠĶĪRĒJTIESAS PROCESS**

I NODAĻA

VISPĀRĒJIE NOTEIKUMI

1025.pants. Piemērošanas joma

(1) Šīs daļas noteikumi ir jāpiemēro, ja šķīrējtiesas procesa norises vieta ir Vācijā 1043. panta pirmās daļas izpratnē.

(2) 1032., 1033. un 1050. pantu noteikumi ir jāpiemēro arī tad, ja šķīrējtiesas procesa norises vieta ir ārvalstīs vai vēl nav noteikta.

(3) Kamēr šķīrējtiesas procesa norises vieta vēl nav noteikta, Vācijas tiesām ir piekritīga 1034., 1035., 1037. un 1038.pantos noteikto tiesas uzdevumu izpilde, ja atbildētāja vai prasītāja juridiskā adrese vai pastāvīgā uzturēšanās vieta ir Vācijā.

(4) Ārvalsts šķīrējtiesu spriedumu atzīšanai un izpildei tiek piemēroti 1061. – 1065.panti.

1026.pants. Tiesas iesaistīšanās

Tiesa drīkst iesaistīties 1025. – 1061.pantos noteikto jautājumu risināšanā tikai tad, ja tas ir noteikts šajā daļā.

1027. pants. Tiesību celt iebildumus zaudēšana

Ja netiek ievērots kāds šīs daļas noteikumiem, no kura puses var atkāpties, vai kāda cita no pušu vienošanās izrietoša šķīrējtiesas procesa prasība, puse, kura pret šādu pārkāpumu nekavējoties vai tam noteiktajā termiņā neceļ iebildumus, nav tiesīga tos celt vēlāk. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad pusei pārkāpums nav bijis zināms.

1028.pants. Rakstveida paziņojumu saņemšana, ja adresāta uzturēšanās vieta nav zināma

(1) Ja puses vai sūtījumu saņemšanai tiesīgās personas uzturēšanās vieta nav zināma, ciktāl puses nav vienojušās citādi, rakstveida paziņojumi tiek prezumēti par saņemtiem dienā, kurā tie, tos pienācīgi nosūtot ar ierakstītu vēstuli ar paziņojumu par saņemšanu vai citu nosūtīšanas veidu, kas apliecina piegādes veikšanu, būtu saņemti adresāta pēdējā zināmajā pasta adresē vai apmešanās vietā, vai pēdējā zināmajā pastāvīgajā adresāta uzturēšanas vietā.

(2) Pirmā daļa netiek piemērota paziņojumiem tiesas procesā.

II NODAĻA

ŠĶĪRĒJTIESAS LĪGUMS

1029.pants. Definīcija

(1) Šķīrējtiesas līgums ir pušu vienošanās nodot izšķiršanai šķīrējtiesā visus vai atsevišķus strīdus, kas radušies vai var rasties starp pusēm, pamatojoties uz starp tām pastāvošām līgumiskām vai ārpuslīgumiskām tiesiskām attiecībām.

(2) Šķīrējtiesas līgums var būt noslēgts atsevišķas vienošanās formā (atsevišķs šķīrējtiesas līgums) vai līgumā ietvertas klauzulas formā (šķīrējtiesas klauzula).

1030.pants. Izskatīšanai šķīrējtiesā pieļaujamie strīdi

(1) Ikviens mantisks prasījums var būt šķīrējtiesas līguma priekšmets. Šķīrējtiesas līgums par nemantiskiem prasījumiem ir spēkā tiktāl, ciktāl puses ir tiesīgas par strīdus priekšmetu noslēgt izlīgumu.

(2) Šķīrējtiesas līgums par strīdiem, kas attiecas uz Vācijā atrodošos dzīvojamo telpu īres līguma pastāvēšanu, nav spēkā. Tas neattiecas uz gadījumiem, ciktāl runa ir par BGB 549. panta otrās daļas Nr.1 līdz 3 noteiktajiem dzīvojamo telpu veidiem.

(3) Šajā likuma daļā neietvertie likuma noteikumi, saskaņā ar kuriem strīdi nevar tikt pakļauti izskatīšanai šķīrējtiesā vai var tikt pakļauti tai tikai, iestājoties zināmiem priekšnoteikumiem, paliek spēkā.

1031.pants. Šķīrējtiesas līguma forma

(1) Šķīrējtiesas līgumam jābūt ietvertam vai nu pušu parakstītā dokumentā vai savstarpēji nosūtītās vēstulēs, faksa sūtījumos, telegrammās vai citā informācijas nosūtīšanas formā, kas pierāda vienošanos.

(2) Panta pirmajā daļā noteiktās prasības līguma formai uzskatāmas par izpildītām, ja šķīrējtiesas līgums ir ietverts dokumentā, ko viena puse nosūtījusi otrai vai trešās personas nosūtījušas abām pusēm, un dokumenta saturs savlaicīgi neceltu iebildumu gadījumā saskaņā ar paražu tiek uzskatīts par līguma saturu.

(3) Ja līgums, kas atbilst panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajām līguma formas prasībām, satur atsauci uz dokumentu, kurā ietverta šķīrējtiesas klauzula, tad šāds līgums rada šķīrējtiesas līgumu, ja līgumā ietvertā atsauce ir tāda, kas padara šķīrējtiesas klauzulu par līguma sastāvdaļu.

(4) [Izslēgts]

(5) Šķīrējtiesas līgumos, kuros piedalās patērētājs, ir jābūt ietvertiem pušu pašrocīgi parakstītā dokumentā. Pirmajā teikumā minēto rakstveida formu var aizstāt ar elektronisko formu BGB 126.a panta izpratnē. Šādā pašrocīgi parakstītā vai elektroniski izgatavotā dokumentā nedrīkst iekļaut citas vienošanās, izņemot tās, kas attiecas uz šķīrējtiesas līgumu; tas neattiecas uz gadījumiem, kad dokuments tiek notariāli apliecināts.

(6) Formas trūkumi tiek laboti, iesaistoties šķīrējtiesas procesā pēc būtības.

1032.pants. Šķīrējtiesas līgums un prasība tiesā

(1) Ja tiesā tiek celta prasība par jautājumu, kas ir šķīrējtiesas līguma priekšmets, un atbildētājs pirms mutiskās tiesas sēdes par lietas būtību uz to norāda, tiesa noraida prasību saistībā ar to, ka strīds nav pakļauts izskatīšanai tiesā, izņemot gadījumus, ja tiesa konstatē, ka šķīrējtiesas līgums nav spēkā vai nav izpildāms.

(2) Tiesā līdz šķīrējtiesas izveidošanai var iesniegt pieteikumu par šķīrējtiesas procesa pieļaujamības vai nepieļaujamības konstatēšanu.

(3) Ja ir uzsākts šā panta pirmajā vai otrajā daļā minētais process, šķīrējtiesas process tomēr var tikt uzsākts vai turpināts un var tikt pasludināts šķīrējtiesas spriedums.

1033.pants. Šķīrējtiesas līgums un tiesas pagaidu pasākumi

Šķīrējtiesas līgums neizslēdz, ka tiesa pēc puses pieteikuma pirms vai pēc šķīrējtiesas procesa nosaka pagaidu vai aizsardzības līdzekli attiecībā uz šķīrējtiesas procesa strīdus priekšmetu.

1034.pants. Šķīrējtiesas sastāvs

(1) Puses var vienoties par šķīrējtiesnešu skaitu. Ja šāda vienošanās nepastāv, šķīrējtiesa sastāv no trīs šķīrējtiesnešiem.

(2) Ja šķīrējtiesas līgums šķīrējtiesas sastāva veidošanai vienai pusei sniedz priekšrocības, kas kaitē otrai pusei, tad otra puse var lūgt tiesu iecelt attiecīgo vai attiecīgos šķīrējtiesnešus, neievērojot notikušo iecelšanu vai pielīgtu iecelšanas kārtību. Pieteikums tiesā ir jāiesniedz ne vēlāk kā divu nedēļu laikā pēc tam, kad pusei ir kļuvis zināms šķīrējtiesas sastāvs. 1032.panta trešā daļa tiek piemērota atbilstoši.

1035.pants. Šķīrējtiesnešu iecelšana

(1) Puses var vienoties par šķīrējtiesneša vai šķīrējtiesnešu iecelšanas kārtību.

(2) Ciktāl puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesneša iecelšana pusei ir saistoša, kolīdz to saņēmusi otra puse.

(3) Nepastāvot vienošanās par šķīrējtiesnešu iecelšanu, ja puses nespēj vienoties par vienīgā šķīrējtiesneša iecelšanu, viņu pēc puses pieteikuma ieceļ tiesa. Šķīrējtiesas procesā ar trīs šķīrējtiesnešiem katra puse ieceļ vienu šķīrējtiesnesi, abi ieceltie šķīrējtiesneši ieceļ trešo šķīrējtiesnesi, kas kļūst par šķīrējtiesas priekšsēdētāju. Ja puse viena mēneša laikā pēc attiecīga otras puses aicinājuma nav iecēlusi šķīrējtiesnesi vai abi pušu ieceltie šķīrējtiesneši viena mēneša laikā pēc viņu iecelšanas nespēj vienoties par trešo šķīrējtiesnesi, šķīrējtiesnesi pēc puses pieteikuma ieceļ tiesa.

(4) Ja puses ir vienojušās par šķīrējtiesnešu iecelšanas kārtību un viena puse nerīkojas saskaņā ar noteikto kārtību vai puses vai abi ieceltie šķīrējtiesneši nevar panākt vienošanos saskaņā ar noteikto kārtību, vai trešā persona neizpilda tai saskaņā ar šo kārtību noteikto uzdevumu, ikviena puse var iesniegt tiesā pieteikumu par nepieciešamo pasākumu noteikšanu, ciktāl pielīgtā šķīrējtiesnešu iecelšanas kārtība nenosaka citu šķīrējtiesnešu iecelšanas veidu.

(5) Tiesai, ieceļot šķīrējtiesnesi, ir jāņem vērā visas ar pušu vienošanos šķīrējtiesnesim noteiktās prasības un visus apstākļus, kas nodrošina neatkarīga un neitrāla šķīrējtiesneša iecelšanu. Ieceļot vienīgo šķīrējtiesnesi vai trešo šķīrējtiesnesi, tiesai ir jāapsver tāda šķīrējtiesneša iecelšanas lietderība, kuram nav pušu valsts piederība.

1036.pants. Šķīrējtiesneša noraidījums

(1) Personai, kurai piedāvā kļūt par šķīrējtiesnesi, ir jāatklāj visi apstākļi, kas var radīt šaubas par viņas neitralitāti vai neatkarību. Arī pēc iecelšanas līdz šķīrējtiesas procesa izbeigšanai šķīrējtiesnesim ir pienākums nekavējoties atklāt pusēm šādus apstākļus, ja viņš par tiem pusēm nav paziņojis jau iepriekš.

(2) Šķīrējtiesnesi var noraidīt tikai tad, ja pastāv apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par viņa neitralitāti vai neatkarību, vai viņš neatbilst pušu izvirzītajām prasībām. Puse var izteikt noraidījumu šķīrējtiesnesim, ko pati ir iecēlusi vai kura iecelšanā tā piedalījies, vien tādu apstākļu dēļ, kas tai tapuši zināmi tikai pēc šķīrējtiesneša iecelšanas.

1037.pants. Noraidījuma pieteikšanas kārtība

(1) Puses, ievērojot šā panta trešo daļu, var vienoties par šķīrējtiesneša noraidījuma kārtību.

(2) Ja šāda vienošanās nepastāv, pusei, kura vēlas noraidīt šķīrējtiesnesi, divu nedēļu laikā no brīža, kad tai ir kļuvis zināms šķīrējtiesas sastāvs vai apstākļi 1036.panta otrās daļas izpratnē, ir šķīrējtiesai rakstveidā jāpaziņo noraidījuma pamats. Ja noraidījumu saņēmušais šķīrējtiesnesis neatkāpjas no amata vai pretējā puse nepiekrīt izteiktajam noraidījumam, par noraidījumu izlemj šķīrējtiesa.

(3) Ja noraidījums saskaņā ar pušu noteikto noraidījuma kārtību vai šā panta otrajā daļā noteikto kārtību ir nesekmīgs, noraidījumu pieteikusī puse ir tiesīga viena mēneša laikā no brīža, kad tā uzzinājusi par lēmumu, ar kuru noraidījums tika atteikts, prasīt tiesai izlemt šo jautājumu. Puses var vienoties par citu termiņu. Kamēr šāds lūgums tiek izskatīts, šķīrējtiesa ieskaitot šķīrējtiesnesi, kuram izteikts noraidījums, var turpināt šķīrējtiesas procesu un pieņemt šķīrējtiesas spriedumu.

1038.pants. Bezdarbība vai nespēja pildīt pienākumus

(1) Ja tiesiski vai faktiski apstākļi liedz šķīrējtiesnesim pildīt savus pienākumus vai viņš tos samērīgā termiņā nespēj pildīt citu iemeslu dēļ, tad šķīrējtiesneša amata pilnvaras tiek izbeigtas, ja šķīrējtiesnesis no amata atkāpjas vai puses vienojas par viņa pilnvaru izbeigšanu. Ja šķīrējtiesnesis no amata neatkāpjas vai puses nespēj vienoties par šķīrējtiesneša pilnvaru izbeigšanu, katra puse ir tiesīga vērsties tiesā, lūdzot izlemt jautājumu par šķīrējtiesneša pilnvaru izbeigšanu.

(2) Ja šķīrējtiesnesis atkāpjas no amata saskaņā ar šā panta pirmo daļu vai 1037.panta otro daļu vai kāda no pusēm piekrīt izbeigt šķīrējtiesneša amata pilnvaras, tas nenozīmē, ka tiek atzīti šā panta pirmajā daļā vai 1036.panta otrajā daļā norādītie atkāpšanās iemesli.

1039.pants. Jauna šķīrējtiesneša iecelšana

(1) Ja šķīrējtiesneša amata pilnvaras tiek izbeigtas saskaņā ar 1037. vai 1038. pantu vai ja viņš atkāpjas no šķīrējtiesneša amata cita iemesla dēļ vai ja puses vienojas par viņa amata pilnvaru izbeigšanu, ir jāieceļ jauns šķīrējtiesnesis. Iecelšana norisinās saskaņā ar noteikumiem, kas tika piemēroti aizstājamā šķīrējtiesneša iecelšanai.

(2) Puses var vienoties par citu kārtību.

IV. NODAĻA. ŠĶĪRĒJTIESAS KOMPETENCE

1040. Šķīrējtiesas tiesības lemt par savu kompetenci

(1) Šķīrējtiesa ir tiesīga lemt par savu kompetenci un ar to saistītu šķīrējtiesas līguma pastāvēšanu vai spēkā esamību. Šajā kopsakarā šķīrējtiesas klauzula uzskatāma par patstāvīgu līgumu attiecībā pret pārējiem līguma noteikumiem.

(2) Iebildumi par šķīrējtiesas kompetences neesamību ir jāceļ vēlākais līdz ar atsauksmes uz prasību iesniegšanu. Puse ir tiesīga celt šādus iebildumus, neskatoties uz apstākli, ka tā ir iecēlusi šķīrējtiesnesi vai piedalījies tā iecelšanā. Iebildumi par to, ka šķīrējtiesa varētu būt pārsniegusi savu pilnvaru apjomu, ir jāceļ, kolīdz šķīrējtiesas procesā tiek izskatīts jautājums, kas šķietami neietilpst šķīrējtiesas pilnvarās. Abos gadījumos šķīrējtiesa var pieņemt novēlotus iebildumus, ja puse pietiekami pamato savu kavēšanos.

(3) Ja šķīrējtiesa uzskata, ka tai ir kompetence, tā par saskaņā ar panta otro daļu iesniegtiem iebildumiem pieņem starplēmumu. Šādā gadījumā katra no pusēm ir tiesīga viena mēneša laikā pēc rakstveida paziņojuma par lēmumu saņemšanas lūgt šo jautājumu izskatīt tiesā. Kamēr tiesa lemj par šo jautājumu, šķīrējtiesa ir tiesīga turpināt šķīrējtiesas procesu un pieņemt šķīrējtiesas spriedumu.

1041.pants. Pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļi

(1) Ja puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesa pēc vienas no pušu pieteikuma var noteikt pagaidu vai aizsardzības līdzekļus, kurus tā attiecībā uz strīdus priekšmetu uzskata par nepieciešamiem. Šķīrējtiesa var no katras puses saistībā ar šādu līdzekli pieprasīt atbilstošu nodrošinājumu.

(2) Tiesa pēc puses pieteikuma var atļaut pirmajā daļā noteikto līdzekļu izpildi, ja vien tiesā jau nav iesniegts pieteikums par attiecīga pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļa noteikšanu. Tiesa var noteikt atšķirīgu pagaidu tiesību aizsardzības līdzekli, nekā to noteikusi šķīrējtiesa, ja tas ir nepieciešams noteiktā līdzekļa izpildei.

(3) Pamatojoties uz pieteikumu, tiesa var atcelt vai grozīt šā panta otrajā daļā minēto lēmumu.

(4) Ja šā panta pirmajā daļā minētā līdzekļa noteikšana izrādās nepamatota jau no paša sākuma, tad pusei, kura ir panākusi tā izpildi, ir pienākums pretējai pusei atlīdzināt zaudējumus, kuri tai radušies līdzekļa izpildes rezultātā vai tādēļ, ka tā sniegusi nodrošinājumu izpildes novēršanai. Šo prasījumu var lūgt izskatīt notiekošajā šķīrējtiesas procesā.

V. NODAĻA. ŠĶĪRĒJTIESAS PROCESA NORISE

1042.pants. Vispārējie procesa noteikumi

(1) Pret pusēm jābūt vienlīdzīgai attieksmei. Katrai pusei tiek dotas iespējas sniegt paskaidrojumus.

(2) Advokātiem nevar liegt būt par pilnvarotajiem pārstāvjiem.

(3) Ievērojot šīs likuma daļas imperatīvās normas, puses var pašas noteikt lietas izskatīšanas kārtību vai atsaukties uz šķīrējtiesu reglamentiem.

(4) Ciktāl nepastāv pušu vienošanās un šī likuma daļa neietver nekādu tiesisku regulējumu, lietas izskatīšanas kārtību nosaka šķīrējtiesa pēc saviem ieskatiem. Šķīrējtiesa ir tiesīga lemt par pierādījumu pieļaujamību, iegūt pierādījumus un brīvi tos izvērtēt.

1043.pants. Šķīrējtiesas procesa vieta

(1) Puses var vienoties par šķīrējtiesas procesa vietu. Ja šāda vienošanās nepastāv, šķīrējtiesas procesa vietu nosaka šķīrējtiesa. Nosakot šķīrējtiesas procesa vietu, ir jāņem vērā lietas apstākļi, ieskaitot vietas piemērotību pusēm.

(2) Ja puses nav vienojušās citādi, neskatoties uz šā panta pirmajā daļā noteikto, šķīrējtiesa var sanākt jebkurā tās ieskatā piemērotā vietā, lai noturētu mutisku šķīrējtiesas sēdi, noplatinātu lieciniekus, ekspertus vai puses, savstarpēji apspriestos, apskatītu lietas vai dokumentus.

1044.pants. Šķīrējtiesas procesa uzsākšana

Ja puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesas process konkrētā strīda izskatīšanai tiek uzsākts dienā, kad atbildētājs saņem pieteikumu par strīda nodošanu izskatīšanai šķīrējtiesā. Pieteikumam ir jāsaturs pušu nosaukumi, prasības priekšmets un norāde uz šķīrējtiesas līgumu.

1045.pants. Procesas valoda

(1) Puses var vienoties par valodu vai valodām, kuras tiks lietotas šķīrējtiesas procesā. Ja šāda vienošanās nepastāv, to izlemj šķīrējtiesa. Pušu vienošanās vai šķīrējtiesas noteiktā valoda, ja vien netiek noteikts citādi, attiecas uz puses rakstveida paskaidrojumiem, mutiskām šķīrējtiesas sēdēm, šķīrējtiesas spriedumiem, pārējiem nolēmumiem un citiem šķīrējtiesas paziņojumiem.

(2) Šķīrējtiesa var noteikt, ka rakstveida pierādījumiem ir jābūt tulkotiem valodā vai valodās, par kuru piemērošanu procesā vienojušās puses vai kuras noteikusi šķīrējtiesa.

1046.pants. Prasības pieteikums un atsauksme uz prasību

(1) Terminā, par kuru vienojušās puses vai kuru noteikusi šķīrējtiesa, prasītājam ir jāizklāsta prasījums un fakti, uz kuriem tiek balstīts prasījums, un atbildētājam uz to ir jāsniedz atsauksme. Saistībā ar minēto puses var iesniegt visus dokumentus, kurus tās uzskata par svarīgiem, vai norādīt uz citiem pierādījumiem, kurus tās vēlas izmantot.

(2) Ja puses nav vienojušās citādi, katra no pusēm ir tiesīga šķīrējtiesas procesa laikā mainīt vai papildināt savu prasības pieteikumu vai izmantotos procesoālos tiesību aizsardzības līdzekļus, ja vien to neattaisnota nokavējuma dēļ neatļauj šķīrējtiesa.

(3) Šā panta pirmā un otrā daļa tiek atbilstoši piemērota pretprasībai.

1047.pants. Mutiskas šķīrējtiesas sēdes un rakstveida process

(1) Ievērojot pušu vienošanos, šķīrējtiesa lemj, vai lieta izskatāma, rīkojot mutiskas šķīrējtiesas sēdes, vai rakstveida procesā, pamatojoties uz dokumentiem un citiem lietas materiāliem. Ja puses nav izslēgušas mutvārdu procesu, šķīrējtiesai pēc puses pieteikuma ir jānotur šāda sēde piemērotā procesa stadijā

(2) Puses ir savlaicīgi jāinformē par katru šķīrējtiesas sēdi un katru šķīrējtiesas sanākšanu, kas tiek noturēta pierādījumu pārbaudei.

(3) Par visiem iesniegumiem, dokumentiem un citiem paziņojumiem, ko šķīrējtiesā iesniedz viena puse, ir jāpaziņo otrai pusei. Par atziniem un citiem rakstveida pierādījumiem, uz kuriem šķīrējtiesa var balstīt savu nolēmumu, jāpaziņo abām pusēm.

1048.pants. Sekas, ja puse nepiedalās šķīrējtiesas procesā

(1) Ja prasītājs neiesniedz prasību saskaņā ar 1046.panta pirmo daļu, šķīrējtiesa izbeidz procesu.

(2) Ja atbildētājs saskaņā ar 1046.panta pirmo daļu nesniedz atsaukmi uz prasību, šķīrējtiesa turpina procesu, neuzskatot atsaukmes nesniegšanu par prasītāja apgalvojumu atzīšanu.

(3) Ja puse neierodas uz šķīrējtiesas sēdi vai noteiktā termiņā neiesniedz rakstveida pierādījumus, šķīrējtiesa var turpināt procesu un taisīt spriedumu, balstoties uz tās rīcībā esošajiem pierādījumiem.

(4) Ja pienākumu neizpilde šķīrējtiesas ieskatā ir pietiekami attaisnojama, tā netiek ņemta vērā. Pretējos gadījumos puses var vienoties par citām pienākumu neizpildes sekām.

1049.pants. Šķīrējtiesas ieceltais eksperts

(1) Ja puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesa ir tiesīga iecelt vienu vai vairākus ekspertus atzinuma sniegšanai par konkrētiem šķīrējtiesas uzdotiem jautājumiem. Papildus tam

šķīrējtiesa ir tiesīga uzlikt pusei par pienākumu sniegt ekspertam jebkādu ar lietu saistītu informāciju vai iesniegt vai darīt pieejamus apskatei visus procesā nozīmīgus dokumentus vai lietas.

(2) Ja puses nav vienojušās citādi, ekspertam pēc rakstveida vai mutiska atzinuma sniegšanas ir jāpiedalās mutiskā šķīrējtiesas sēdē, ja to pieprasa kāda no pusēm vai šķīrējtiesa uzskata par nepieciešamu. Sēdē puses ir tiesīgas ekspertam uzdot jautājumus un strīdīgos jautājumos ļaut izteikties pušu aicinātiem ekspertiem.

(3) Attiecībā uz šķīrējtiesas ieceltu ekspertu piemērojami 1036.pants un 1037.panta pirmā un otrā daļa.

1050.pants. Tiesas palīdzība pierādījumu pārbaudē un citas tiesas darbības

Šķīrējtiesa vai kāda no pusēm ar šķīrējtiesas piekrišanu ir tiesīgas vērsties tiesā, lūdzot tiesai palīdzību pierādījumu pārbaudē vai izpildīt citas tiesas kompetencē esošas darbības, kuras šķīrējtiesa nav tiesīga veikt. Tiesa izpilda lūgumu, ja uzskata to par pieļaujamu, saskaņā ar procesuālajām tiesību normām, kas regulē pierādījumu pārbaudi vai citu tiesas kompetencē esošo darbību izpildi. Šķīrējtiesneši ir tiesīgi piedalīties pierādījumu pārbaudē tiesā un uzdot jautājumus.

VI. NODAĻA. ŠĶĪRĒJTIESAS SPRIEDUMS UN PROCESA IZBEIGŠANA

1051. pants Piemērojamās tiesības

(1) Šķīrējtiesa izšķir strīdu saskaņā ar tiesību normām, kuras puses ir noteikušas par piemērojamām strīdam pēc būtības. Kādas konkrētas valsts tiesību vai tiesību normu noteikšana, ja vien puses eksplicīti nav vienojušās citādi, ir jāsaprot kā tieša norāde uz attiecīgās valsts materiālajām tiesību normām, nevis kolīziju normām.

(2) Ja puses nav noteikušas piemērojamās tiesību normas, šķīrējtiesa piemēro tās valsts tiesības, ar kurām procesa priekšmetam ir visciešākā saikne.

(3) Šķīrējtiesa lemj pēc taisnīguma [*ex aequo et bono*] principa tikai gadījumos, kad puses to ir eksplicīti pilnvarājušas. Pilnvarot var līdz šķīrējtiesas lēmuma pieņemšanas brīdim.

(4) Visos gadījumos šķīrējtiesa lemj saskaņā ar līguma noteikumiem, ievērojot tirdzniecības paražas.

1052. pants. Lēmumu pieņemšana šķīrējtiesnešu kolēģijā

(1) Ja puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesas procesā ar vairāk kā vienu šķīrējtiesnesi ikviens lēmums tiek pieņemts ar balsu vairākumu.

(2) Ja šķīrējtiesnesis atsakās piedalīties balsojumā, pārējie šķīrējtiesneši ir tiesīgi pieņemt lēmumu bez viņa, ja vien puses nav vienojušās citādi. Par nodomu taisīt spriedumu, balsojot bez šķīrējtiesneša, kurš atteicies balsot, pusēm ir jāpaziņo iepriekš. Attiecībā uz citiem nolēmumiem puses par kāda šķīrējtiesneša atteikšanos balsot ir jāinformē pēc šāda lēmuma pieņemšanas.

(3) Šķīrējtiesas priekšsēdētājs ir tiesīgs vienpersoniski lemt par atsevišķiem procesuāliem jautājumiem, ja puses vai pārējie šķīrējtiesneši viņu tam pilnvarējuši.

1053. pants. Izlīgums

(1) Ja šķīrējtiesas procesa laikā puses par radušos strīdu panāk izlīgumu, šķīrējtiesa izbeidz procesu. Pēc pušu lūguma šķīrējtiesa sagatavo izlīgumu šķīrējtiesas sprieduma veidā ar pušu noslēgtā izlīguma noteikumiem, ciktāl izlīguma saturs nav pretrunā sabiedriskai kārtībai (*ordre public*).

(2) Noslēgtā izlīguma noteikums saturošais šķīrējtiesas spriedums ir taisāms saskaņā ar 1054.pantu, un tajā jānorāda, ka tas ir šķīrējtiesas spriedums. Šādam šķīrējtiesas spriedumam ir tāds pats juridiskais spēks kā jebkuram citam šķīrējtiesas spriedumam, ar kuru lieta tiek izlemta pēc būtības.

(3) Ciktāl noteiktu gribas izteikumu spēkā esamībai ir nepieciešama notariāla forma, tā tiek aizstāta, ietverot attiecīgos pušu gribas izteikumus šķīrējtiesas spriedumā ar pušu noslēgtā izlīguma noteikumiem,.

(4) Ar pušu piekrišanu šķīrējtiesas spriedumu ar pušu noslēgtā izlīguma noteikumiem par izpildāmu var atzīt arī notārs, kura prakses vieta ir tās tiesas rajonā, kurai saskaņā ar 1062.panta pirmo un otro daļu ir piekritīgs jautājums par šķīrējtiesas sprieduma atzīšanu par izpildāmu.

1054. pants. Šķīrējtiesas sprieduma forma un saturs

(1) Šķīrējtiesas spriedums ir jātaisa rakstveidā un tas jāparaksta šķīrējtiesnesim vai šķīrējtiesnešiem. Šķīrējtiesas procesos ar vairāk kā vienu šķīrējtiesnesi pietiek, ja spriedumu paraksta šķīrējtiesnešu vairākums, norādot iztrūkstošo parakstu iemeslu.

(2) Šķīrējtiesas spriedums ir jāpamato, ja vien puses nav vienojušās, ka pamatojums nav jānorāda, vai runa ir par izlīguma noteikumu saturošu šķīrējtiesas spriedumu 1053. panta izpratnē.

(3) Šķīrējtiesas spriedumā jānorāda diena, kurā tas taisīts, un saskaņā ar 1043. panta pirmo daļu noteiktā šķīrējtiesas procesa vieta. Šķīrējtiesas spriedums ir uzskatāms par taisītu norādītajā dienā un vietā.

(4) Katrai pusei tiek izsniegts parakstīts šķīrējtiesas spriedums.

1055.panta. Šķīrējtiesas sprieduma tiesiskais spēks

Šķīrējtiesas spriedumam pušu starpā ir tāds pats spēks kā saistošam tiesas spriedumam.

1056. pants. Šķīrējtiesas procesa izbeigšana

(1) Šķīrējtiesas process tiek izbeigts ar galīgu šķīrējtiesas spriedumu vai šķīrējtiesas lēmumu saskaņā ar šā panta otro daļu.

(2) Šķīrējtiesa pieņem lēmumu par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, ja:

1. prasītājs

a) neiesniedz prasības pieteikumu saskaņā ar 1046.panta pirmo daļu un netiek piemērota 1048.panta ceturrtā daļa, vai

b) atsauc savu prasību, izņemot gadījumus, ja pret to iebilst atbildētājs un šķīrējtiesa atzīst atbildētāja pamatotu interesi panākt strīda galīgo atrisināšanu, vai

2. puses vienojas par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, vai

3. puses, neskatoties uz šķīrējtiesas aicinājumu, neturpina šķīrējtiesas procesu vai procesa turpināšana ir kļuvusi neiespējama kāda cita iemesla dēļ.

(3) Šķīrējtiesas pilnvaras izbeidzas līdz ar šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, ievērojot 1057.panta otro daļu, 1058.pantu un 1059.panta ceturrtās daļas noteikumus.

1057.pants. Lēmums par šķīrējtiesas procesa izmaksām

(1) Ciktāl puses nav vienojušās citādi, šķīrējtiesas spriedumā šķīrējtiesa lemj par to, kādās daļās pusēm ir jāsedz šķīrējtiesas procesa izmaksas, ieskaitot izmaksas, kas pusēm bija nepieciešamas, lai mērķtiecīgi aizstāvētu savas intereses. Šķīrējtiesa lemj, ievērojot savu pienākumu, pēc saviem ieskatiem, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus, jo īpaši lietas iznākumu.

(2) Ciktāl šķīrējtiesas procesa izmaksas ir noteiktas, šķīrējtiesa lemj arī par to, kādā apmērā pusēm tās ir jāsedz. Ja izmaksu noteikšana vēl nav veikta, vai iespējama tikai pēc šķīrējtiesas procesa izbeigšanas, par to tiek lemts atsevišķā šķīrējtiesas spriedumā.

1058. pants. Šķīrējtiesas sprieduma labošana un izskaidrošana, šķīrējtiesas papildspriedums

(1) Katra puse var lūgt šķīrējtiesu:

1. labot šķīrējtiesas spriedumā aprēķinu, gramatikas vai pārrakstīšanās kļūdas vai līdzīga veida kļūdas;

2. izskaidrot atsevišķas šķīrējtiesas sprieduma daļas;

3. taisīt šķīrējtiesas papildspriedumu par tādiem prasījumiem, kas šķīrējtiesas procesā ir tikuši uzturēti, bet kuri šķīrējtiesas spriedumā nav tikuši analizēti.

(2) Ciktāl puses nav vienojušās par citu termiņu, pieteikums iesniedzams viena mēneša laikā pēc tam, kad saņemts šķīrējtiesas spriedums.

(3) Šķīrējtiesai viena mēneša laikā jālemj par šķīrējtiesas sprieduma labošanu vai izskaidrošanu un divu mēnešu laikā – par šķīrējtiesas papildspriedumu.

(4) Šķīrējtiesa ir tiesīga labot spriedumu arī bez puses pieteikuma.

(5) Šķīrējtiesas sprieduma labošanai, izskaidrošanai un šķīrējtiesas papildsprieduma taisīšanai ir piemērojams 1054. pants.

VII. IEBILDUMI PRET ŠĶĪRĒJTIESAS SPRIEDUMU

1059.pants. Pieteikums par atcelšanu

(1) Pret šķīrējtiesas spriedumu var vērsties tikai, iesniedzot tiesā pieteikumu par šķīrējtiesas sprieduma atcelšanu saskaņā ar šā panta otro un trešo daļu.

(2) Šķīrējtiesas spriedumu var atcelt tikai tad, ja:

1. pieteikuma iesniedzējs pierāda, ka

a) viena no pusēm, kas noslēgusi šķīrējtiesas līgumu saskaņā ar 1029. un 1031.pantiem, saskaņā ar tai piemērojamajām tiesībām nav bijusi rīcībspējīga šādu līgumu slēgt vai šķīrējtiesas līgums nav spēkā saskaņā ar līgumam piemērojamām tiesībām, bet, ja līgums nesatur norādi par piemērojamām tiesībām – saskaņā ar vācu tiesībām; vai

b) viņam nav pienācīgi paziņots par šķīrējtiesneša iecelšanu vai šķīrējtiesas procesu vai arī viņš citu iemeslu dēļ nav varējis procesā izmantot līdzekļus savu tiesību un interešu aizsardzībai; vai

c) šķīrējtiesas spriedums taisīts par strīdu, kas netiek minēts pušu noslēgtajā šķīrējtiesas līgumā vai uz kuru neattiecas pušu noslēgtā šķīrējtiesas klauzula vai, ja ar šķīrējtiesas spriedumu tika lemts par jautājumiem, kas netika nodoti izskatīšanai šķīrējtiesā; ja šķīrējtiesas sprieduma daļu, kas satur lēmumus par jautājumiem, kas tika nodoti izskatīšanai šķīrējtiesā, ir iespējams nošķirt no šķīrējtiesas sprieduma daļas, kas satur lēmumus par jautājumiem, kas netika nodoti izskatīšanai šķīrējtiesā, tad var tikt atcelta vienīgi pēdējā; vai

d) šķīrējtiesa netika izveidota vai šķīrējtiesas process nenotika saskaņā ar šīs daļas tiesību normām vai pieļaujamo pušu vienošanos un ir pamats uzskatīt, ka tas ir ietekmējis šķīrējtiesas spriedumu; vai

2. ja tiesa konstatē, ka:

a) strīdus priekšmets nav pakļauts izskatīšanai šķīrējtiesā saskaņā ar Vācijas tiesībām; vai

b) šķīrējtiesas sprieduma atzīšanas vai izpildes rezultātā rodas pretruna sabiedriskai kārtībai (ordre public).

(3) Ciktāl puses nav vienojušās citādi, pieteikums par atcelšanu ir jāiesniedz tiesā trīs mēnešu laikā. Termiņu sāk skaitīt ar dienu, kad pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis šķīrējtiesas spriedumu. Ja ticis iesniegts lūgums saskaņā ar 1058.pantu, termiņš tiek pagarināts par maksimāli vienu mēnesi pēc lēmuma, ar kuru izlemts lūgums, saņemšas. Pieteikums par šķīrējtiesas sprieduma atcelšanu vairs nevar tikt iesniegts, ja Vācijas tiesa ir atzinusi šķīrējtiesas spriedumu par izpildāmu.

(4) Ja ticis iesniegts pieteikums par atcelšanu, atbilstošos gadījumos, pamatojoties uz puses lūgumu, tiesa, atceļot šķīrējtiesas spriedumu, var nosūtīt lietu šķīrējtiesai jaunai izskatīšanai.

(5) Šaubu gadījumā šķīrējtiesas sprieduma atcelšanas sekas ir tādas, ka šķīrējtiesas līguma par strīdus priekšmetu spēks tiek atjaunots (*vāc. - wiederauflebt*)

VIII. NODAĻA. ŠĶĪRĒJTIESAS SPRIEDUMU ATZĪŠANAS UN IZPILDES PRIEKŠNOTEIKUMI

1060. pants. Nacionālie šķīrējtiesu spriedumi

(1) Piespiedu izpilde tiek veikta, ja šķīrējtiesas spriedums ir atzīts par izpildāmu.

(2) Pieteikums par šķīrējtiesas sprieduma atzīšanu par izpildāmu ir noraidāms, atceļot šķīrējtiesas spriedumu, ja pastāv viens no 1059.panta otrajā daļā noteiktajiem atcelšanas iemesliem. Atcelšanas iemesli nav jāņem vērā, ciktāl pieteikuma par šķīrējtiesas atzīšanu par izpildāmu saņemšanas brīdī ar galīgu lēmumu ir ticis noraidīts pieteikums par šķīrējtiesas sprieduma atcelšanu, kas pamatots ar norādītajiem atcelšanas iemesliem. Atcelšanas iemesli saskaņā ar 1059.panta otrās daļas 1.punktu nav jāņem vērā arī gadījumos, ja ir beigušies 1059.panta trešajā daļā noteiktie termiņi un puse, kas iebilst šķīrējtiesas sprieduma atzīšanai, nav iesniegusi pieteikumu par šķīrējtiesas sprieduma atcelšanu.

1061.pants. Ārvalstu šķīrējtiesu spriedumi

(1) Ārvalstu šķīrējtiesu spriedumu atzīšana un izpilde tiek veikta saskaņā ar 1958.gada 10.jūnija Ņujorkas konvenciju par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu (BGBl. 1961 II S. 121). Citos starptautiskos līgumos noteiktās tiesību normas par šķīrējtiesu spriedumu atzīšanu un izpildi paliek neskartas.

(2) Ja ārvalstu šķīrējtiesas sprieduma atzīšana par izpildāmu ir noraidāma, tiesa konstatē, ka šķīrējtiesas spriedums Vācijā netiek atzīts.

(3) Ja šķīrējtiesas spriedums pēc tam, kad tas ir atzīts par izpildāmu, ārvalstīs tiek atcelts, var tikt iesniegts pieteikumu par izpildes atzīšanas atcelšanu.

IX. NODAĻA. TIESAS PROCESS

1062.pants. Piekritība

(1) Šķīrējtiesas līgumā norādītā federālās zemes Augstākā tiesa (*Apelācijas instances tiesa, vāc. - Oberlandesgericht*) vai, ja šādas norādes nav, Apelācijas instances tiesa, kuras apgabalā atrodas šķīrējtiesas procesa norises vieta, izlemj jautājumus par pieteikumiem attiecībā uz:

1. šķīrējtiesnešu iecelšanu (1034. un 1035.panti), šķīrējtiesneša noraidīšanu (1037.pants) vai šķīrējtiesneša amata pilnvaru izbeigšanu (1038.pants)
2. šķīrējtiesas procesa pieļaujamību, vai nepieļaujamību (1032.pants) vai šķīrējtiesas lēmumu, kurā tā ar starplēmumu apstiprina savu kompetenci (1040.pants);
3. šķīrējtiesas lēmuma par pagaidu vai aizsardzības līdzekļu noteikšanu (1041.pants) izpildi, atcelšanu vai grozīšanu;
4. šķīrējtiesas sprieduma atcelšanu (1059.pants) vai atzīšanu par izpildāmu (1060.un turpmākie panti) vai lēmuma par šķīrējtiesas sprieduma atzīšanu par izpildāmu atcelšanu (1061.panti).

(2) Ja gadījumos, kas minēti pirmās daļas 1.punkta pirmajā alternatīvā, 3.punktā vai 4.punktā, šķīrējtiesas procesa norises vieta nav Vācija, lēmumu pieņemšana piekrīt tās federālās zemes Augstākai tiesai (*Oberlandesgericht*), kuras apgabalā pieteikuma pretējai pusei ir juridiskā adrese vai pastāvīgā uzturēšanās vieta vai kurā atrodas pieteikuma pretējās puses īpašums vai īpašums, pret kuru vērstas prasības pieteikums vai pagaidu vai aizsardzības līdzeklis, ja piekritību nav iespējams noteikt – Berlīnes Federālās zemes Augstākā tiesa (*Apelācijas instances tiesa, vāc. - Kammergericht*).

(3) 1025.panta trešajā daļā noteiktajos gadījumos pieteikums ir piekritīgs tās federālās zemes augstākai tiesai (*Oberlandesgericht*), kuras apgabalā atrodas prasītāja vai atbildētāja juridiskā adrese vai pastāvīgā uzturēšanās vieta.

(4) Tiesas palīdzība pierādījumu pārbaudē un citas tiesas darbības (1050.pants) ir piekritīgas pirmās instances tiesai (*vāc. – Amtsgericht*), kuras apgabalā ir veicamas attiecīgās darbības.

(5) Ja kādā federālā zemē ir vairākas augstākās tiesas, federālās zemes valdība ir tiesīga, izdodot noteikumus, noteikt piekritību vienai no federālās zemes augstākajām tiesām. Federālās zemes valdība ir tiesīga, izdodot noteikumus, uzticēt tiesības izlemt jautājumu par piekritību federālās zemes Tiesu pārvaldei (*vāc. – Landesjustizverwaltung*). Vairākas federālās zemes var savstarpēji vienoties, ka vienas federālās zemes augstākai tiesai ir piekritīgas vairāku federālo zemju lietas.

1063.pants. Vispārīgie noteikumi

(1) Par pieteikumiem tiesa pieņem lēmumus. Pirms lēmuma pieņemšanas ir jāuzklausa pretējā puse.

(2) Tiesai ir jānozīmē mutiska sēde, ja tiek prasīta šķīrējtiesas sprieduma atcelšana vai, lemjot par pieteikumu par šķīrējtiesas sprieduma atzīšanu un izpildi, tiek vērtēti 1059.panta otrajā daļā noteiktie šķīrējtiesas sprieduma atcelšanas pamati.

(3) Civillietu senāta priekšsēdētājs ir tiesīgs, iepriekš neuzklusot pretējo pusi, noteikt, ka pieteikuma iesniedzējs līdz lēmuma par pieteikumu pieņemšanai ir tiesīgs veikt šķīrējtiesas sprieduma piespiedu izpildi vai izpildīt šķīrējtiesas lēmumu par 1041.pantā minēto pagaidu vai aizsardzības līdzekļa noteikšanu. Šķīrējtiesas sprieduma piespiedu izpildes apmērs nedrīkst pārsniegt noteikto nodrošinājuma līdzekļu apmēru. Pieteikuma pretējā puse ir tiesīga novērst piespiedu izpildi, sniedzot nodrošinājumu tādā apmērā, kādā pieteicējs ir tiesīgs veikt piespiedu izpildi.

(4) Tikmēr, kamēr nav noteikta mutiska tiesas sēde, tiesas kancelejā bez advokāta starpniecības var iesniegt pieteikumus un paskaidrojumus.

1064.pants. Īpaši noteikumi, atzīstot šķīrējtiesas spriedumu par izpildāmu

(1) Līdz ar pieteikumu par šķīrējtiesas sprieduma atzīšanu par izpildāmu ir jāiesniedz šķīrējtiesas sprieduma oriģināls vai tā apliecināta kopija. Kopiju var apliecināt arī lietas vešanai pilnvarotais advokāts.

(2) Lēmums, ar kuru šķīrējtiesas spriedums tiek atzīts par izpildāmu, ir jāatzīst par pagaidu izpildāmu.

(3) Ārvalsts šķīrējtiesu spriedumiem piemēro panta pirmo un otro daļu, ciktāl starptautiskos līgumos nav paredzēts citādi.

1065.pants. Tiesību aizsardzības līdzekļi

(1) Par 1062.panta pirmās daļas 2. un 4. punktā minētajiem lēmumiem var iesniegt sūdzību. Pārējie lēmumi procesos saskaņā ar 1062.panta pirmo daļu nav apstrīdami.

(2) Sūdzību var pamatot arī ar apstākli, ka ar tiesas lēmumu ir pārkāpts starptautisks līgums. Atbilstoši ir piemērojami 707., 717. panti.

10. NODAĻA. ĀRPUSLĪGUMISKAS ŠĶĪRĒJTIESAS

1066.pants. Atbilstoša 10. daļas noteikumu piemērošana

Šīs daļas noteikumi ir piemērojami šķīrējtiesām, kas likumā noteiktajā kārtībā ir izveidotas ar testamentu vai citu gribas izteikumu, kas nav balstīts uz vienošanos.